

Zef Hemel bij de Futuristen, 16 mei 2024, Forum Groningen

LOPEN LOPEN LOPEN LOPEN LOPEN LOPEN... een subjectief verslag

Het bijzonder hoogleraarschap wordt ingevuld door Zef samen met 2 postdocs, eentje vd TU Delft (bouwkunde faculteit) en eentje van de RUG (letterenfaculteit) kunst en geschiedenis.

Met (die van) de TU Delft loopt het nog wat moeizaam, met (die van) de RUG gaat het als een speer.

Achtergrond: Zef is een zeer ervaren planoloog. Zo werkte hij ooit aan Delfzijl. Dat kwam zo: toen Eberhart van der Laan burgemeester werd van Amsterdam, ontbood hij Zef. Boodschap: het succes van de randstad heeft een keerzijde in de krimpregio's. Dus moet de randstad iets voor die regio's doen. Toen zijn Zeeuws-Vlaanderen, Heerlen en Delfzijl geselecteerd. Zef kreeg Delfzijl en heeft daar zijn planologische sporen nagelaten, oa door het centrum te verdichten en verwaarloosde buurten af te breken.

Zef deed dat destijds samen met architect en voormalig Rijksbouwmeester Liesbeth van der Pol. Toen de Bonnema-leerstoel werd ingesteld zat zij in het comité en heeft Zef voorgesteld als eerste bijzonder hoogleraar. Het gaat om 5 jaar, er zijn er nu bijna 2 voorbij.

Wat wil hij bereiken? Wat doet hij? Wat is zijn doel?

Dat mensen, wij, gaan nadenken over de, hun, onze toekomst. Perspectief ontwikkelen. En als dat een goed, aansprekend perspectief is dan gaan mensen dat ook doen! (daar zijn wij met 5 erfgoedorganisaties in Groningen wel een voorbeeld van, denk ik).

Tot ongeveer 1960 liepen planologen altijd, hij geeft een paar echt ongelooflijke voorbeelden. Daarna kwam de auto en was dat afgelopen. Hij is van de eerste achterbankgeneratie. Zn ouders hebben hem zo 'heel Nederland leren kennen'. Maar vanaf de achterbank zie je eigenlijk niks...

Lopen heeft vele voordelen. Je beleeft het landschap, wat veel meer is dan het alleen zien. Je voelt je klein, de menselijke maat komt terug, en bescheidenheid.

Zef loopt elke dag (dat hij loopt) 8 uur, 30 km, zonder pauzes. Telkens 4 uur met iemand, met wie hij dan praat. Dat is geen interview, er is geen stramien, het gaat spontaan. Elke wandeling wordt hem door iemand die iets te melden heeft of iets wil laten zien, 'aangeboden'. Hij heeft inmiddels met ongeveer 100 mensen gewandeld.

Zijn ene postdoc doet hetzelfde op het Chinese platteland. Waarom daar? In China, waar alles veel en veel sneller gaat omdat het van bovenaf wordt gedictieerd, is de urbanisatie in recordtijd gerealiseerd; we kennen allemaal de beelden. Maar het platteland is verweesd en verwaarloosd achtergebleven. Ook dat hadden ze daar snel in de gaten, en daar wordt nu voortvarend en rigoureuus werk van gemaakt. Neem het Two Mountains gebied, net als Groningen een voormalig delfstofwinningsgebied. De mijnen zijn dicht en omgetoverd in... bibliotheken! Maar er gebeurt veel meer: natuurherstel, duurzame landbouw. De lokale cultuur en geschiedenis worden herontdekt en weer gepresenteerd, oa in tentoonstellingen.

Hoewel we hierin van China kunnen leren, waarschuwt Zef ook voor snelheid. Die kent vele gevaren, oa elkaar (en vooral ook jezelf) voorbijlopen. Versnelling wordt georganiseerd, het is ook een manier om de paniek die er op dit moment terecht is, in te zetten en van alles door te drukken waar onvoldoende over is doorgedacht. Maar Den Haag laat niet af om de druk op te bouwen.

(Waardoor meerdere mensen uit het publiek opmerkten dat er wel haast bij is als we het (waterstof etc-) tij nog willen keren.)

Gezondheid wordt in de (nabije) toekomst een heet hangijzer. De kosten zijn al onbeheersbaar en worden dat steeds meer. Er kan medisch-technisch steeds meer en mensen zijn en leven vaak ongezond. Ook daarvoor is lopen een heel goede remedie, trouwens ook of misschien wel vooral voor je geestelijke volksgezondheid (vrij naar Reve).

Zef vertelt over de Bezinningsroute langs kerkjes die ism de SOGK wordt opgezet: van Noord-Holland tot Denemarken. Slow tourism. Dat is een van de initiatieven die mede dankzij zijn gewandel tot stand aan het komen zijn. Zo ook boerderij Schellingheerd in Groot Wetsinge, waar op 50 ha duurzaam voedsel verbouwd gaat worden en een duurzaamheidscentrum komt. De aardappelteelt in de Veenkoloniën, dat kán toch gewoon niet op deze manier... als er een goed alternatief perspectief is, komt iedereen in beweging om dit soort initiatieven te nemen.

Maar: hoe zit het dan met beleid?!

Zef vertelt over zijn presentatie waarbij Johan Remkes (zei hij nou Rámkes...?) aanwezig was, die na afloop zei: Mooi verhaal Zef, maar dat gaan we niet doen.

Dat is het beleid dat er nu is en dat we verder kunnen verwachten. Dus daarom is het aan de burgers van het noorden om het heft in eigen hand te nemen. Burgerinitiatieven!

Zef zelf luistert niet meer naar economen. In plaats daarvan stelt hij voor om met kunstenaars te werken: mensen die het wandelen hebben uitgevonden en zich aan de rat race onttrekken. Kunstenaars moeten positie krijgen bij het creëren van een nieuwe wereld, niet om kunstjes te vertonen maar veel fundamenteler.

Recentelijk heeft Zef gesproken met een zestigtal ambtenaren van de provincie Groningen (hij doet dus meer dan wandelen alleen) over de te schrijven Groninger Omgevingsvisie.

Hij geeft voorbeelden van burgers die in actie komen, zoals tegen de zonneparken boven Sappemeer. Eerst kregen ze gelijk, maar inmiddels is het er alweer doorgedrukt.

Realiseren we ons wel wat er allemaal gaande is? Er zijn/komen 35 zonneparken in Groningen, en 30 in Drenthe. Nog 20 datacenters zoeken een plek... om maar te zwijgen van kerncentrales. En hier is de ruimte.

Lopen is essentieel volgens Zef. Lopen is ook een protest! Als het, zijn verhaal gedragen gaat worden, dan komt er beweging, komt er een beweging.

Laten we het niet alleen hopen, laten we het doen!